

LEHEN HEZKUNTZAKO GRADUA

2021/2022 ikasturtea

Proiektu musiko-sozialen eragina gazteen artean

Ikaslea: Páez Alonso, Asier.

Irakaslea: Arriaga Sanz, Cristina.

Leioan, 2022ko ekainaren 3an.

AURKIBIDEA

Sarrera	3
1. Marko teorikoa	4
1.1. Musikaren garrantzia hezkuntzan eta gaur egungo egoera	4
1.1.1. Zergatik musika hezkuntza?	4
1.1.2. Musika hezkuntzaren eboluzioa	5
1.1.3. Musika lege organikoetan	6
1.2. Musikaren garrantzia gaur egungo jendartean	7
1.3. Musika komunitarioa eta proiektu musiko-sozialak	9
1.3.1. Zer da ?	9
1.3.2. Zertan datza?	9
1.3.3. Nortzuk parte hartzen dute?	10
2. Helburuak	11
3. Metodologia	12
4. Lanaren garapena	12
4.1. Proiektu musiko-sozialen testuingurua	12
4.2. Parte hartzaileak	14
4.3. Instrumentua	15
4.4. Elkarrizketen analisisa eta interpretazioa	15
5. Ondorioak	23
6. Etika profesionala eta datuen babesa	24
7. Erreferentzia Bibliografikoak	25

Lan honetan, musika komunitatean lantzeak, gizarte-gaitasunak eskuratzeko, eta, hauek norbanakoaren ongizate pertsonalean duten eragina aztertu egin da. Era berean, musika taldean praktikatzek, komunikazio-loturak sor ditzakeela, pertsonen arteko ulermena hobetu dezakela eta gizartearen eraldatzen lagundu dezakeela hauteman da. Horretarako, hiru proiektu musiko-sozialetan parte hartzen duten sei pertsona elkarrizketatu dira, ikerketaren oinarria, elkarrizketa kualitatiboak egitea izanik. Elkarrizketetatik ateratako emaitzak kontuan hartuta, ikasleak, proiektu musiko-sozialei esker, onura sozial eta pertsonalak izan dituzte. Gainera, musika komunitarioren esperientziak, eragin positiboa dauka inklusioan, talde lanean eta kulturartekotasunean.

Musika komunitarioa, gizarte gaitasunak, talde lana eta kulturartekotasuna

En este trabajo se ha analizado la influencia de la música en la comunidad para la adquisición de capacidades sociales y su incidencia en el bienestar personal del individuo. Asimismo, se ha detectado que la práctica musical en grupo puede crear vínculos comunicativos, mejorar la comprensión interpersonal y contribuir a la transformación de la sociedad. Para ello, se ha entrevistado a seis personas que participan en tres proyectos musico-sociales, basándose la investigación en la realización de entrevistas cualitativas. Teniendo en cuenta los resultados obtenidos de las entrevistas, el alumnado, gracias a los proyectos músico-sociales, ha tenido beneficios sociales y personales. Además, la experiencia de la música comunitaria tiene un impacto positivo en la inclusión, el trabajo en equipo y la interculturalidad.

Música comunitaria, capacidades sociales, trabajo en equipo e interculturalidad

In this work, we have analyzed the influence of music in the community for the acquisition of social capacities and its impact on the personal well-being of the individual. Besides, group music practicing can create communication links, improve interpersonal understanding and contribute to the transformation of society. For this, six people who participate in three musico-social projects have been interviewed, based on the research on qualitative interviews. Taking into account the results obtained from the interviews, the students, thanks to the musician-social projects, have had social and personal benefits. In addition, the experience of community music has a positive impact on inclusion, teamwork and interculturality.

Community music, social skills, teamwork and interculturality

Sarrera

La música es un mundo dentro de sí mismo, es un lenguaje que todos entendemos.

Stevie Wonder, abeslaria.

Lehenik eta behin, aipatu beharra dago, musikak, betidanik izugarrizko garrantzia duela nire bizitzan. Oso txikia nintzenetik, musika hezkuntza jaso izan dut, nire egunerokotasunaren barruan presentzia handia izanik. Izan ere, nire musikaren ikuspegia, hezkuntza formal batetik egon da beti bideratuta, hau da, derrigorrezko hezkuntzan edo kontserbatorioan. Hala ere, uste dut, musikak, hezkuntza ez-formalean garrantzia handia duela, eta musikaz at dauden beste jakintza batzuk eskuratzeko oso baliagarria dela. Stevie Wonderren aipuekin aurkeztu nahi izan dut lana, jendartean, musika, hezkuntzarekin lotzen den arren, bestelako hezkuntzak bezala, pertsonon garapenerako oso baliagarria delako.

Gauzak horrela, jakin badakit, musika hezkuntzak garrantzia handia duela gure jendartean. Azken finean, pertsona guztiak, nola edo hala musikarekin lotura bat dugulako. Hori dela eta, ezinbestekotzat ikusten dut, gaur egungo ikasleengan, musikak izan dezakeen garrantzia baita haietan duen eragina aztertzea. Hortaz, GRAL-ean, proiektu musiko-sozial desberdinetan parte hartzen duten ikasleen testigantzak jasotzeko, ikerketa kualitatibo bat burutuko dut, haien bizipenak proiektu hauetan sakontasun handiagorekin ezagutzeko.

Beraz, aurretik esandakoa kontuan hartuta, lan honetan, musika hezkuntzak egungo jendartean duen garrantzia aztertuko da. Gure abiapuntua, urteetan zehar izandako bilakaera izango da, eta komunitatean baloreak bultzatzeko eta gizarte baketsuagoa eta inklusiboagoa izateko duen eragina. Gainera, musika komunitarioa eta proiektu musiko-sozialen nondik norakoak aztertuko dira, eta hauek, lehen hezkuntzako ikasleengan duten eragina.

Jarraitzeko, esan bezala, aipatutakoa aztertzeko, hiru proiektu musiko-sozial desberdinetan parte hartzen duten 6 ikasle elkarriketatu dira. Elkarriketa hauetan, proiektuak esanahiaren inguruan, proiektuan zehar ikasitakoa, baita bizitako emozioak, sentazioak eta sentimenduen inguruan aritzen dira. Musikak beraien egunerokotasunean duen garrantziaz jabetzeko aukera izanik.

1. Marko teorikoa

1.1. Musikaren garrantzia hezkuntzan eta gaur egungo egoera.

1.1.1. Zergatik musika-hezkuntza?

Musikak gure hezkuntza sisteman egoteko beharra azaltzeko, lehenik eta behin, ezinbestekoa da aipatzea, musikak izugarrizko presentzia duela pertsonon eguneroko bizitzetan. Gainera, zehaztu beharko genuke, musika betidanik gizakion bizitzetan egon dela. Urteetan zehar gauzatu diren ikerketa eta azterlan desberdinen ondorioz, jakin dezakegu, historiaurrean bizi ziren gizakiak musikaren bidez adierazten zirela. Horrez gainera, musika tresna ezinhobea izan zela, talde baten barruan komunikatzeko mementoan (Alvarez, 2014).

Jarraitzeko, aipatu beharra dago, musikarekiko interesa ezaugarri biologikoa dela gizakien artean. Modu berean, musikala izatea, gure giza diseinuarekin dator, gure garapen musikala jaio aurretik hasten baita (Welch, 2005). Pertsona gehienek egunero entzuten dute musika, modu pasiboan, supermerkatuan edo iragarkietan, adibidez, edo aktiboan, guk aukeratzen dugunean. Musikaren entzuketa aktiboan parte hartzeak, musika-jarduerak berriro erabiltzeko joera sustatzen du (Blood eta Zatorre, 2001) eta hau positiboa da, adierazpen sortzailea eta afektiboa sustatzen dituelako, komunikazioaz eta auto-konfiantzaz gain (Brader 2011). Era berean, musika pertsonon ezaugarri bat da, bakoitzaren garapenean eta eboluzioan eragin zuzena duena. Ildo berean, aipatzekoa da, musikak, beste onura batzuen artean, ongizate psikologikoan laguntzen duela (Giráldez, Cabedo eta Arriaga, 2022).

Musika hezkuntza ere bada tresna indartsua gizartearen eraldatzeko. Azken urteotan eman diren proiektu musiko-sozial desberdinak azalean utzi dute, musika komunitatean ikasteak aukera zoragarria eman duela elkarrekin bizitzen ikasteko. Proiektu hauetan parte hartzen duten pertsonak, aukera ezinhobea izaten dute musikan murgiltzeko eta gainontzeko parte hartzaileekin batera musikaz gozatzeko. Horregatik, garrantzitsua da, gure eskolek eta gure irakasleek artea eta musika ikasteko, irakasteko, partekatzeko eta esperimentatzeko aukerak esploratzeko premiaren alde egitea, elkar ulertzeko, gatazkak modu baketsuan eraldatzeko eta eskolan bizikidetzaren sustatzeko modu berriak aurkitzeko (Cabedo eta Díaz, 2015).

Higgins (2012), musika komunitarioaren ikerketan aditu bat, erakunde musikalei formaletatik kanpoko interakzio musikaletan oinarritzen da, baita hezkuntza musikalei formalaren, ez-formalaren eta informalaren inguruneen arteko loturetan ere. Egile honek

azaltzen du, musika komunitarioko proiektuetan, musikari edo gidari profesionalak interesa duen edozein pertsonaren parte-hartzea sustatzen duela, eta eskubidea eta trebetasunak dituela musika komunitarioko proiektuetan parte hartzeko, kultura, errespetua, konfiantza eta motibazioa sortzeko eta gozatzeko, eta, horretarako, prozesuaz eta kultura-aniztasunaren aberastasunaz gozatzeko.

Gaur egun, sektore formalean zein ez-formalean musika-hezkuntza emateaz arduratzen diren erakundeek, gure garaiko gizarte eta kultura-erronkei aurre egitea eta horiek konpontzen saiatzea izango dute helburu (Cabedo eta Díaz, 2015). Hau guztia dela eta, ezinbestekotzat hartu beharko genuke, musika hezkuntza, alor formalean zein ez-formalean.

1.1.2. Musika hezkuntzaren eboluzioa

Garrantzitsua da azpimarratzea, musika hezkuntzan bizi dugun garapenean eta gaur egungo herritarrengan izan ahal duen eragin positiboa. Musika hezkuntzak, gure jendartearen izan duen bilakaerarekin hasteko, argi geratu behar da, XX. mendea aurkituz zein asmakuntzen garaia izan zela. Aipatutako mendea, psikoanalisiaren, espazio-hegaldien, erradioaktibitatearen, teknologiaren, informatikaren, ekologiaren, etab. mendea izan zen. Horregatik, esan ohi da, musika, hezkuntzaren ikuspegitik “metodo handien mendea” edo “musika hastapenaren mendea” izan dela (Gainza, 2004). Honen harira, aipatu genezake, bizitzako zenbait esparrutan bezala, teknologiak izugarritzko eragina izan duela musikan, arlo formalean zein ez formalean.

Ilde berean, musika hezkuntzak ere izan du bere garapena. Lehen urteetan, musikako irakasle espezialistak, musikaren osagaiak irakasten zituen, hau da, musika-tresnak eta ahots-teknikak garatzeko edukiak. Horren ondorioz, musika-irakaslea, hezkuntza estetikoaren alderdi musikalerara mugatu zen, zeharkako ardatzak indartzen lagundu gabe (Conejo, 2012). Gaur egun, ordea, musikaren bidez, zeharkako gaitasunak lantzearen garrantzia aipatzen duten egile asko daude, bai baloreak lantzeko (Conejo, 2012; Cabedo eta Arriaga, 2016) edo proiektuak egiteko (González-Martín eta Valls, 2018), adibide batzuk jartzeagatik.

Dena den, musikaren barruan azken hamarkadetan egon diren proiektu garrantzitsuenak musikaren garrantzia erakusteko, proiektu musiko-sozialak dira. Hauen inguruan geroago hitz egingo dugu.

1.1.3. Musika lege organikoetan

Beste herrialde batzuetan ez bezala, Espainian derrigorrezko musika-hezkuntzaren historia ez da oso zabala. Hogeita hamarreko hamarkadan musika hezkuntza antolatua zegoen Europan, baina Espainian ez zen horrela izan. Espainian 1970era arte ez zen sartu irakaskuntza orokorrean, hau lortu zen Villar Palasí legea egonda. Hemendik aurrera, musikak bere lekua hartzen joan zen. 1985ean, Hezkuntzarako Eskubidearen Lege Organikoak (LODE), Lehen Hezkuntza, Bigarren Hezkuntza, Kontserbatorio eta Musika Eskoletan, musika eskaintza egotea arautu egin zuen (Pérez eta Leganés, 2012).

Hala ere, aldaketa nabarmenena, urriaren 3ko 1/1990 Lege Organikoan, Hezkuntza Sistemaren Antolamendu Orokorrari buruzkoan (LOGSE), eta maiatzaren 3ko 2/2006 Lege Organikoan, Hezkuntzari buruzkoan (LOE) nabaritu egiten da. Aipatutako lege organikoetan, ikusten da, musika garrantzia hartzen duela eskoletako curriculumetan, derrigorrezko irakasgaia bihurtuz (Fernández eta Jorquera, 2017). Horrez gainera, lege honi esker, musikako irakasleak arlo guztietan prestatzea aurreikusten da (Calderón, 2017).

Orain arte egindako aurrerapenak, bertan behera gelditu egiten ziren, 2013an indarrean jarritako lege organikoarekin, LOMCE hain zuzen ere. Aipatutako azken lege organikoak, baldintzatu egin zuen musika hezkuntzaren irakaskuntza, ikastetxeen esku geratu baitzen. Zera da, ikastetxe bakoitzak eskaini edo ez eskaintzearen baldintzapean zegoen (Fernández eta Jorquera, 2017).

Lege organikoetan eman diren aldaketekin bukatzeko, egun indarrean jarri ez den arren, LOMLOE izeneko lege organiko berria, 2020an onartua izan zen lege berria da. Lege honetan, Bigarren Hezkuntzan, irakaskuntza artistikoarekin erlazionatuta derrigorrezko irakasgaia bihurtzea berreskuratu egin da, nahiz eta ordu batzuk galdu diren. Hala ere, irakaskuntza artistikoaren barruan, Plastika, Musika eta Dantza daudenez, hauen arteko lehia egotea eragingo du. Horrez gain, lehen hezkuntzako geletan, irakaskuntza artistikoan murrizketak gero eta nabariagoak izango dira, modu honetan garrantzia kenduz (Sumozas, 2010).

Beraz, aurreko paragrafoetan azpimarratu dugun moduan, aipatu beharra dago, egungo hezkuntza sisteman, musika egotea beharrezkoa dela kalitatezko hezkuntza bat eskaintzeko.

Touriñán eta Longueirak (2010) aipatzen duten bezala, jarduera artistikoak eta, zehazki, musikalak sustatzen dituen korronteak, eskoletan, hezkuntzaren kalitatea hobetzen laguntzen du, eskolaren eremuan arteek eta sormenak esperientzia axiologikoa adierazteko eta eraikitzeke duten funtzioa aitortuz. Azken finean, musika hizkuntza unibertsal bat da, mezu emozionalak transmititu, adierazi eta itzultzeko gai dena. Beraz, musika tresna pribilegiatua da gure ikaslearen eremura hurbiltzeko.

1.2. Musikaren garrantzia gaur egungo gizartean eta komunitatean baloreak bultzatzeko eta gizarte baketsuagoa eta inklusiboagoa.

Musika definitzeko aukera ezberdinak dauden arren, argi dago hizkuntza bat dela. Hori gutxi balitz, musika, pertsonen artean komunikatzeko baliabidea, hizkuntza unibertsal erraz eta, aldi berean, konplexua da. Hizkuntza horrek, gainera, sentimenduei dei egiten die, eta norbanako bakoitzaren, herri bakoitzaren baita gizarte bakoitzaren eguneroko bilakaeran dago. Eta hizkuntza orok bezala, hobeto ulertu eta gozatzeko, ikasia izan behar du, hau da: irakatsia. Eta musikaren irakaskuntza (eta, beraz, ikaskuntza) da gaur egun hona ekartzen gaituena, arduratzen gaituena eta kezkatzen gaituena (Gustems eta Calderón, 2016). Gainera, musika, berez, inklusiboa da, dimentsio intelektualak, sozialak eta afektiboak biltzen baititu, eta horrek tresna ezin hobe bihurtzen du proposatutako gizarte eta hezkuntza-eraldaketarako (Fernández-Carrion, 2011).

Era berean, musikak edozein arrazoiengatik (generoa, adina, soziala, ekonomikoa, kulturala, etab.) baztertutako pertsonak barne hartzeko tresna ahaltsua da. Kulturarteko eta sozio-kulturako prestakuntza (garapen pertsonala eta talde-lana barne) musika-maila guztietako musikarien eta profesionalen prestakuntzan, integratu beharko litzateke. Ildo berean, beste diziplina batzuetako langileek musikako prestakuntza jaso behar lukete, sektoreen arteko ikasketak errazteko. Gainera, askotan, beste esparru batzuetan dauden pertsonak ez diote beharrezko garrantzia ematen. Hori dela eta, oso komenigarria izango litzateke, modu batean edo bestean, musikarekin harremanetan egotea, haren balioa erabat hautemateko eta ulertzeko (Consejo Europeo de la Música, 2012).

Beraz, esandakoaren haritik, musika, baliabide pedagogiko gisa, haurraren prestakuntza integrala aberasten du, ez bakarrik bere prestakuntza-alderdiagatik, baita gizabanakoaren, bere nortasunaren garapen osasuntsuan egiten duen ekarpenagatik ere. Horrez gainera,

haurren alderdi intelektuala, sozio-afektiboa, psikomotorra, hazkunde pertsonala eta ohituen prestakuntzen garapenean eragina dauka (Conejo, 2012).

Aurreko guztiarekin lotuta, taldeko musika-praktikak, praktika positiboak eragiten dituenen, komunikazio-loturak sor ditzake eta gizabanakoen eta pertsona-taldeen arteko ulermena hobetu (Cabedo eta Diaz, 2016). Kokotsakik eta Hallamek (2007) berretsi dute, partaidetza sustatzen duten musika praktiken bidez inklusioa, kulturartekotasuna eta aniztasunaren onarpena bultzatu daitezkeela, ikasleen garapen musikala eta integraletik haratago doazela, eta kohesioa, autosufizientzia, gizarte-doikuntza eta jarrera positiboaren sustapena bultzatu ditzaketelako.

Gainera, kulturartekotasuna bultzatu dezake, bizikidetzaren, pertsonen arteko loturak eta errespetua sustatzen baititu. Bernabek (2015) proposatzen du kulturartekotasun hori kultura-aniztasunak balioak eta jarrerak trukatzeko elementu gisa eskaintzen dituen aukerei buruzko hausnarketa sakon moduan ulertzea. Horretarako, autoreak dio garrantzitsua izango dela musika-praktikak musikari eta entzule gisa parte-hartze etiko eta demokratikora bideratzea.

Hezkuntzak sartu behar du musika, kohesioa hobetzeko jardueren bidez elkarbizitza hobetzeko. Horretarako musika ikasi eta irakasteko prozesuak egokitu behar dira, guztiok parte ahal izateko eta musikaren bidez aurkitu, ikasi eta praktikatu, forma eta musika estiloak errespetatzen ditugun bitartean (Cabedo, 2014). Honetaz gainera, garrantzitsua izango da, ikasleen motibazioa aintzat hartzea. Motibazioa, ordea, dinamikoa dela eta ikasleen ikaskuntza-testuinguruen arabera alda daitezkeela (Pintrich et al., 2006). Arriagak eta Madariagak (2004) aipatzen dute, motibazioa ulertzeko garaian, irakasleen eta ikasleen artean ezartzen diren jarraibide interaktiboaren garrantzia. Ezinbestekoa da, egin beharreko zereginak erakargarritzat eta eskuragarritzat hartzea, eta ikasleen artean lan-giro ona sustatzea. Horretarako, garrantzitsua da ikasleek beren baliabide kognitiboak eta emozionalak erabil ditzaten jarduerak diseinatzea, beren helburuak lortzeko, ez bakarrik hezkuntzakoak, baita helburu pertsonalak ere (Winne eta Marx, 1989).

Bukatzeko, arestian esandako guztia aintzat hartuta, esan dezakegu, oro har, musika-hezkuntza balioetan oinarritutako hezkuntza dela: musika balio bat da, musikan balioak irakatsi, transmititu eta ikasi ahal dira eta musikarekin balioak aukeratzen ikasten da.

Musika-hezkuntza, beraz, balio bat eta balioak aukeratzeko ariketa bat da. Zera da, musikaren kultura-errealitatetik ondo zehaztutako esperientzia axiologikoa erabiltzeko eta gauzatzeko eremu egokia da (Touriñan eta Longueira, 2009).

1.3. Musika komunitarioa eta proiektu musiko-sozialak

1.3.1. Zer da?

Musika komunitarioaren kontzeptua zabala da, eta XX. mendeko azken hamarkadatan zehar, honen definizioa aldatzen eta moldatzen joan egin da, musika komunitarioa ezarri den lekuen ezaugarri eta haren aplikazio eremuaren arabera (Quintero, 2015).

Alde batetik, Quinterok (2015) esaten duenaren arabera, musika komunitarioaren barruan, esku-hartze sozialeko jarduera ugari biltzen dira. Jarduera horiek, beren ekintza testuinguru ez-konbentzionaletan hedatzen dute, eta, komunitate baztertuetara, gutxiengoetara, behartsuetara, baliabide gutxikoetara edo arriskuan daudenetara bideratuta daude. Gainera, kultura eta trebetasun desberdinak dituzten pertsonen eta kolektiboen arteko elkarrizketa modu sortzailean garatzea dute helburu. Bestetik, Higginsek (2012) dio kontzeptu horrek hainbat jarduera biltzen dituela, konplexuak, alderdi anitzekoak eta testuingurukoak, eta, beraz, zaila dela terminoa definizio bakar batean sintetizatzea.

Aurretik esandakoa kontuan hartuta, musika komunitarioak eta proiektu musikal sozialek, garapen soziala zein pertsonala garatzea dute helburu nagusitzat. Horretarako, kulturarako eta arteetarako borondatezko sarbidea eta parte-hartzea sustatzen da, aniztasunarekiko errespetu sakonarekin eta modu barneratzailean, betiere komunitateen eraldatzea bilatuz.

1.3.2. Zertan datza?

Orokorrean, arte komunitarioaren eta, horrekin batera, musika komunitarioaren egitearen helburu nagusia, berdinen arteko partaidetza sustatzea eta espazio berriak eraikitzean dago oinarrituta. Aipatutako espazioetan, sorkuntza, praktika eta banaketa artistikoa oinarritzat hartuta, pertsonen eta jendartearen bizitza hobetzera edo aukera berriak eskaintzera, bideratutako ekimenak gauzatzen dira. (Higgins, 2012). Modu honetan, musika komunitarioak hainbat diziplina barne hartzen ditu, hala nola musikoterapia, gizarte lana eta musika-hezkuntza, besteak beste. (Quintero, 2015).

Musika komunitarioa, hezkuntza ez-formalean oinarritzen bada ere, merezi du musika komunitarioaren kontzeptua eta musika-hezkuntza tradizionala bereizten dituzten zenbait bereizketa egitea. Adibidez, musika komunitarioaren ezaugarri nagusiak honako printzipio hauek dira (Quintero, 2015):

- Deszentralizazioa
- Irisgarritasuna
- Aukera berdintasuna
- Parte hartze aktiboa musika praktikoan.

Arestian esandakoaz gainera, musika komunitarioan, pertsonon bizitzetan eragina duten alderdi desberdinak landu egiten dira, besteak beste, garapen soziala, kultura eta arteak askatasunez eta modu parte-hartzailean gozatzea, aniztasuna modu barneratzailean errespetatuz, betiere komunitateak eraldatzea bilatuz (Higgins, 2012).

1.3.3. Nortzuk parte hartzen dute?

Gaur egun, badira musika komunitatean ikasteko proiektu musiko-sozial desberdinak. Proiektu hauetan parte hartzen duten pertsonen dagokionez, musika espezialistak eta gainontzeko parte hartzaileak dira.

Gauzak horrela, musika espezialistak gehienbat, hezitzaileak dira, eta testuinguru anitzetan mugitzen dira, musikarekin zerikusia duten jardura desberdinak eskaintzen, adibidez; zentro artistikoetan, eskoletan, espetxeetan, osasun-zentroetan, kultu-lekuetan, musika-jaialdietan, kaleetan eta komunitate-testuinguruen sorta zabal batean. Hauek, proiektuaren bideratzaileak direla esaten zaie, haien helburu nagusia ikuspegi desberdinak dituzten gizabanakoen arteko elkarriketa irekiak sustatzea da (Higgins, 2013).

Aipatutako espezialistak, irakaskuntza eta ikaskuntza-ikuspegi baten bidez, proiektu musiko-sozialetako parte hartzaileei, beren helburuak lortzeko elkarrekin egindako bidaia batean laguntzen dieten hainbat prozesu erabiltzen dituzte. Prozesu horietan, musika espezialistek edo bideratzaileek, parte-hartze aktiboa nabarmentzen dute, testuinguruarekiko sentikorra eta aukera-berdintasunean lan eginez (Higgins, 2013).

Beraz, horrela lan egiten duten musikariek, oro har, irakaskuntza eta ikaskuntza-giro formaleetatik kanpo lan egiten dute, eta talde-esperientzia paraleloak errazten dituzte curriculum-planik ez duten inguruneetan. Hala ere, bere lanak hezkuntza-rol erabakigarria du, plangintza egituratuaren bidez, parte-hartzaileek bizi diren munduarekin konektatzen duten bitartean beren potentzial musikala besarkatzeko aukera izan dezaten (Cabedo eta Díaz, 2016).

Bestetik, proiektu hauetan parte hartzen duten gainontzeko pertsonak, borondatezko parte hartzaileak dira. Zera da, bakoitzak bere kabuz, proiektuan parte hartzea erabaki egiten du. Horrez gainera, aipatutako parte hartzaileak, ez dute zertan musikari buruzko ezagutzarik izan behar. Garrantzitsuena, musika ikasteko eta gozatzeko gogoak izatea da, betiere errespetuz eta lan kooperatiboa sustatuz (Higgins, 2012).

Zalantzarik gabe, parte-hartze musikal komunitarioko hezkuntza-esperientzien artean, nazioarteko proiektuen artean ezagunena eta aitzindarietako bat Venezuelako Gazte eta Haur Orkestren eta Abesbatzen Sistema Nazionalea da, El Sistema izenekoa. 1975ean sortu zen eta gaur egun 120 gazte orkestra inguru, 60 haur orkestra, hainbat abesbatza eta 340.000 parte-hartzaile inguru ditu. Bere baseak mundu osoko 35 herrialde baino gehiagotan zabaldu dira. Espainian, Acción Social por la Música, Palau Vincles, DaLaNota, VOCES para la Conciencia y el Desarrollo Fundazioa, Xamfrà Fundazioa, Escuela Orkestra Elkartea, Mugarik Gabeko Musikari Solidarioak eta Etorkizuna Musikatan proiektuak barne hartzen dituen Musika Sozialaren Sarea sortu da (De la Torre eta Arriaga, 2022).

2. Helburuak

Lan honek bi helburu nagusi ditu:

1. Musika- eta gizarte-programetan parte hartzen duten ikasleen esperientzian sakontzea.
2. Programa horiek ikasleen bizitzan izan duten eragina eta inpaktua aztertzea.

Aipatutako bi helburuak betetzeko, proiektu musiko-sozial desberdinetan parte hartzen duten ikasle desberdinei elkarriketak egingo dira.

3. Metodologia

Egindako lana, ikuspegi kualitatibo batetik dago aztertuta, planteatutako errealitatea sakontasunarekin aztertzeko, sei pertsona desberdin elkarrizketatu dira. Elkarrizketatutakoek, hiru proiektu musiko-sozial desberdinetan parte hartzen dute.

Elkarrizketarako galderak prestatzeko momentuan, galdera sorta bat prestatu da, elkarrizketatuak proiektuan egindako jarduera desberdinak aintzat hartuta. Horrez gainera, elkarrizketa egiterako momentuan, elkarrizketatuak mutu geratzen zirenean, galderaren erantzuna errazteko asmoz, adibide desberdinak eskaini dira.

Elkarrizketak, zuzenean egin dira, hau da, modu presentzial batean, modu honetan, elkarrizketak egiten ziren bitartean, elkarrizketatuen baimenarekin, grabaketak egin ziren, gerora transkribatu ahal izateko (ikus, 1. eranskina).

Elkarrizketetako emaitzak ateratzeko eta datuak interpretatzeko orduan, orokorrean esandakoa jaso da, eta azkenik, ondorio edo ideia batzuk atera ahal izan dira esandakoaren arabera. Ateratako ideiak, hiru kategoria handitan banatu dira: sentimendu, emozio eta sentrazioak, proiektuan zehar ikasitakoa eta proiektuaren esanahia. Behin, elkarrizketatuek esandakoaren analisia egin ostean, atal edo dimentsio hauen barruan, beste azpikategoria batzuk egin dira.

4. Lanaren garapena

4.1. Proiektu musiko-sozialen testuinguruak

4.1.1. Musiquem! Maestre Canos Ikastetxea.

Musiquem! programak Castelloneko lehen hezkuntzako eskola batean garatzen hasi zen duela 4 urte, Maestre Canos ikastetxean, hain zuzen ere. Aipatutako eskola, berez kulturartekoa da, gizarte eta ekonomia bazterketa jasateko arriskuan dagoen biztanleria handia du eta, gainera, hiriko beste ikastetxe batzuekin alderatuta, ikastetxearen irudia hondatuta dago. Programak, praktika instrumental komunitarioa erabiltzen du, hari-igurtziko instrumentuak erabiliz, bibolinak eta biolontxeloak hain zuzen ere. Aipatutako instrumentuekin, zerbitzu-ikaskuntzako/ikasketa-zerbitzuko proiektuak garatzen dituzte, eskola komunitatearekin bat egiteko.

Musiquem! proiektua Maestre Canós ikastetxean egunero garatu egiten da, Lehen hezkuntzako maisu-maistren, tutoreen zein musika-espezialisten eta ikasgelara doazen bi musikari egoiliarren arteko elkarlanaren bidez. Irakasleri guztiak jarduera ezberdinetan partentzen arren, Musiquem! sesioak astean bi aldiz garatzen da, eskola-ordutegiaren barruan garatzen da eta, ondorioz, ikasle guztien parte-hartzea ahalbidetzen du. Programaren helburua da musika-hezkuntza erabiltzea komunikazioa, bizikidetzaren positiboa eta kulturen arteko ulermena garatzeko elementu gisa. Programaren diseinuak musika kontzertuak eta esku-hartze artistikoak egitean barne hartzen ditu. Hori dela eta, programan diseinatzen dituzten lan desberdinak hirugarren adineko zentroetan, osasun-zentroetan eta eskolatik gertu dauden egoitzetan erakusten dituzte. Horrez gainera, proiektua saiatu egiten da, ikasleen familiak bertan parte hartzea, esate baterako, programak eskaintzen dituen kontzertuetan.

4.1.2. Musiquem! El Censal Ikastetxea.

Ikasturte honetan Musiquem! Programa El Censal ikastetxean jarri da martxan. Ikastetxe honen testuingurua desberdina da. Hiriburuaren beste zonaldean dago, eta ikasleen jatorria uniformeagoa da, ez da bereziki kulturarteko. Ikastetxe honetan erabaki zen musika Musiquem! programa beste era batera bideratzea. Helburu nagusia komunikazioa eta bizikidetzaren positiboa ere bada, baina instrumentu ezberdinak erabiltzen ari dira: kitarra elektrikoak, baxuak, ukelele elektroakustikoak, bateria bat, bi teklatu, mikrofonoak eta nahasketa mahai bat. Kasu honetan astean ordu bat daukate. Maestre-Canós ikastetxeko bi artistak ere bideratzen dute klasea, baina hurbilketa metodologikoa ezberdina da, musika informalki printzipioak erabiltzen saiatzen ari dira. Ikastetxe honetan musika irakasle eta tutoreen inplikazioa eta laguntza ere badute.

4.1.3. Etorkizuna Musikatan

Etorkizuna Musikatan proiektua, Bilbon garatzen den programa musiko-sozial bat da. Programa, Ibaiondo barrutiko auzoetan bizi diren kultura desberdinetako haur eta nerabeei zuzenduta dago, haiekin integrazio eta dinamizazio sozio-erakunde lana gauzatzen da, urrutitako testuinguruetan eraldaketa soziala bultzatzen duten haur abesbatzak eta orkestrak eratuz.

Proiektua 2019ko martxoan jarri zen martxan, Venezuelak musikari talde batekin batera, eta eraldaketa soziala bilatzen du musikaren bidez. Gainera, Venezuelako Gazte eta Haur

Orkestren eta Abesbatzen Sistema Nazionala jasotzen eta balioztatzen du. Eskolaz kanpoko praktikekin lotuta dago, eta asteen bi saiotan antolatuta dago, instrumentu bereziak (bibolinak, biolontxeloak, kontrabaxua eta tronpeta) eta orkestra-entseguetarako hirugarren saio bat, bi ikastetxeetako ikasle guztiekin batera.

Proiektuaren helburua, musikaren bidez gizarte eta hezkuntza arloan egiten duen esku-hartzearekin, parte-hartzaileek zenbait balio garatu behar dituzte ;talde-lanean ikastea, gainontzekoak errespetatzea, diziplina, erantzukizuna, ikasketak, iraunkortasuna eta ahalegina lanean, gizartearen aldeko jokabideak... Horretarako, parte-hartzaileek, konpromiso pertsonalak eta komunitarioak hartu behar dituzte, kulturen arteko bizikidetzaren eta inklusioa sustatuz. Era berean, autoestimua eta gizarte-aintzatespena areagotu behar dira, musika-sentsibiltatea, sormena eta arte-gaitasunak garatuz.

Bukatzeko, proiektuan erabiltzen den metodologiari dagokionez, guztion parte hartzea sustatzeko dago pentsatuta. Zera da, giza garapena zein garapen hezigarria lantzeko, baita praktika instrumentala ahalok eta gehien lantzeko. Beraz, metodologia honen bidez, bertan dauden pertsonak, ez dira soilik hezten musika kontzertuak emateko, baizik eta musikaren osotasunean gozatzeko.

4.2. Parte hartzaileak

Musikaren garrantziaz jabetzeko eta, zehazki, proiektu musiko-sozialetan parte hartzearen eraginaren berri jakiteko, 6 elkarrizketa desberdin gauzatu dira. Elkarrizketatuak aukeratzeko, kontuan hartu diren irizpideak, adin desberdinetako ikasleak izatea baita proiektuan daramaten denbora izan da.

Ondoren aurkezten den taula (ikus, 1. taula) elkarrizketatuen profilei dagokie, bertan agertzen diren izenak fikziozkoak izanik.

1. taula

Elkarrizketatuen Datuak

Izena	Adina	Proiektuaren izena	Denbora proiektuan
Markel	16 urte	Etorkizuna Musikatan	4-5 urte
Uxue	10 urte	Etorkizuna Musikatan	3 urte
Maria	12 urte	Musiquem. El Censal Ikastetxea	Aurten hasi dira
Aritz	11 urte	Musiquem. El Censal Ikastetxea	Aurten hasi dira
Naia	12 urte	Musiquem Colegio Maestre Canós	2-3 urte
Mikel	12 urte	Musiquem Colegio Maestre Canós	3 urte

Oharra: Iturria: Nik eginda, 2022.

4.3. Instrumentua

Ikerketa hau egiteko elkarrizketa bat erabili da. Elkarrizketa egiteko gidoi bat egin zen, galderak hiru dimentsio edo kategoria desberdinetan sailkatuta: sentimendu, emozio eta sentrazioak, proiektuan zehar ikasitakoa eta proiektuaren esanahia. Elkarrizketak presentzialak izan ziren, eta parte hartzaileekin kontaktatu zen proiektu bakoitzaren arduradunekin hitz egin ondoren.

4.4. Elkarrizketen analisia eta interpretazioa

Ondorengo paragrafoetan, burututako elkarrizketak aztertu ostean, ateratako emaitzak azalduko dira. Horretarako, kasu batzuetan, elkarrizketatuak esandakoari erreferentzia zuzena egingo diot. Aldiz, beste batzuetan, zenbait elkarrizketatuk esandakoak kontuan hartuta, ateratako ideiak agertuko dira. Hori dela eta, emaitzak parte-hartzaileen zuzeneko testigantzekin ilustratzen dira, ebidentziak emateko, babesa emateko eta egindako interpretazioak balioztatzeke (Alhojailan, 2012).

Beraz, burututako sei elkarrizketen analisia eta interpretazioa egiterako mementoan, lehenik, elkarrizketak transkribatu ziren eta aurreko atalean aurkeztutako gidoiaren arabera egituratu ziren. Bigarren une batean, kategoria berriak lortu ziren, datuen analisitik atera zirenak.

4.4.1. Sentimendu, emozio eta sentsazioak

Kategoria honi hasiera emateko, aipatu beharra dago, elkarrizketa guztietan, sentimendu zein sentsazioen inguruan asko hitz egiten dela. Egia da, elkarrizketen gidoia planteatzerako momentuan, proiektuan zehar bizitako esperientzia desberdinen ondorioz, izandako emozioen eta sentimenduen inguruan aritzeko galderak planteatu ziren.

Harreman positiboak

Gauzak horrela, lehenik eta behin, aipatzekoa da, guztiek garrantzia ematen diete proiektuari esker dituzten harreman positiboak, eta aipatzen dute eragin zuzena duela sortzen ari diren pieza musikalean. Izan ere, harreman positiboak, emozio eta esperientzia positiboak errazten dituzte, eta ikasleen, irakasleen eta familien ongizatearen funtsezko zati dira. Gaur egun ikerketa multzo garrantzitsu bat dago, harreman positiboak garrantzia eta musikak sortzeko duen ahalmena nabarmentzen dituen (Cohen et al., 2012; Hallam et al., 2012). Elkarrizketatuek harreman onak eta zuzenak dituztela aipatzen dute; haien instrumentuko kideekin handiagoa den arren, gainontzeko kideekin harreman ona ere badute.

Las relaciones son muy sanas, al final somos compañeros nos tenemos que llevar bien porque sino no sale bien la cosa (Markel).

Emozio positiboak

Aurretik aipatutakoaren harira, halako emozio positiboak, interesa, gozamina, esker ona, itxaropena, dibertsioa, harrotasuna, inspirazioa, altruismoa, asebetetzea edo ustekabea funtsezko faktoretzat hartzen dira pertsonen loratzeko prozesuan (Seligman, 2011). Aipatu berri ditudan emozio gehienak, sei elkarrizketetan komentatu egin ziren, baina egia esan, gehien errepikatu zutena zoriontasuna izan zen, segur aski askotan adin hauetan hiztegi emozionala.

Me he sentido a veces bastante contento, nos hemos reído mucho, así felicidad (Aritz).

Gogoberotasuna eta lasaitasuna elkarrizketatuek aipatutako beste hitz batzuk izan ziren. Aipatutako hitzak, batez ere, proiektuan baita musikak orokorrean eragiten dizkieten emozioekin lotura zuzena daukate. Hala ere, emozioei dagokionez, elkarrizketatu batek argi

eta garbi esan zuen, musika berez emozioa dela. Aipatutako azkena, argi ikusten da hurrengo aipamenean.

Al final la música es emoción pura y dura (Markel).

Komunikazioa

Era berean, beste aipamen batzuetan argi geratzen da, parte hartzaileak ez dutela soilik egiten dituzten jardueraz gozatzen, baizik eta, musikaren bidez bakoitzaren mundu emozionala adierazteko aukerak aurkitzen dituzte. Hau da, musika komunikatzeko beste hizkuntza gisa erabiltzen dute.

Pues no se, a lo mejor una persona toca una música triste porque esta triste. Por ejemplo mañana va a venir una niña Ucraniana a mi curso, y ojala hable ingles para poder comunicarme un poco, pero sino podria tocar una musica para saber como esta (Mikel).

También se dice que la música es un idioma, entonces para comunicarnos necesitamos un idioma que puede ser perfectamente la música (Markel).

Emozio negatiboak

Beraz, aurreko aipamenekin, argi geratu da, proiektu hauetan, emozio positiboak oso nabarmenak direla. Hala eta guztiz ere, bizitzako zenbait esparrutan bezala, emozio negatiboak ere badaude. Hauek, baliagarriak eta ezinbestekoak dira bizitzako eta ikaskuntzako esperientzietan. Ikerketa honetan, parte hartzaileek emozio negatiboak bizitako uneak aipatu zituzten, hala nola, beldurra, lotsa edo urduritasuna. Emozio horiek entseguetan bizi ohi dituzte, baina gehienbat kontzertuetan. Dena dela, hurrek beren egoera emozionala erregulatzeko gai izan ziren zailtasunak gainditzeko.

En algunos, los mas grandes un poco nerviosa por si sale mas, pero cuando termino muy satisfecha (Uxue).

Pero hablar o cantar delante de la gente pues me da vergüenza. Entonces con esto se me ha quitado así un poco más el miedo a hacerlo (Aritz).

Erantzukizuna

Lehenengo hariari jarraituz, aipatzekoa da, proiektu hauetan burutu egiten diren kontzertu desberdinei esker, parte hartzaileei, jende aurrean jotzeak, haien ongizate pertsonala areagotzen laguntzen du. Ildo berean, esan genezake, ongizate pertsonal honek eragin zuzena duela egiten ari direnaren erantzukizunarekin. Zera da, komentatu egiten dute, azken finean, kontzertuak egiterako momentuan, bertaratu diren pertsonak haiek ikustera joan direla, eta

beraz, hauek disfrutatzeko haien lana ondo egitea ezinbestekoa dela. Hori dela eta, kasu batzuetan, elkarrizketatuak aipatzen dute, oso urduri daudela. Aipatutako urduritasuna, proiektuarekin duten konpromiso, haien kontzertuak ikustera etortzen diren pertsonekin eta arduragatik izaten da.

Lo mejor de todo, cuando te dicen Markel tienes que salir a tocar, y sales y hay gente a raudales. Me acuerdo que tuvimos que tocar en Bilbi, en los balcones con el concierto que se llamaba balcones de música. Y claro, a los balcones tenían que subir los instrumentos que se escuchasen mucho, y claro yo toco la trompeta. Era como en una plaza cuatro balcones, y mi profesor y yo salimos en un balcón, y ver a todo el mundo que estaba en la plaza desde arriba, que llegaba desde fuera de la plaza y decir ostia toda esta gente ha venido a vernos a nosotros, que somos unos niños tocando la trompeta (Markel).

Muy nerviosa, con miedo de que pase algo, que me equivoque, sudando muchísimo, temblando (Naia).

4.4.2. Proiektuan zehar ikasitakoa

Kategoria honetan, aipatu beharra dago, proiektuetan, ez dutela soilik musikarekin zerikusia duten eduki teorikoak ikasi, baizik eta, musikaren bidez, egunerokotasunean izan dezaketen bestelako arazoen edo egoerei aurre egiteko aukera desberdinak ere. Hori dela eta, aurreko kategorian bezala, kasu askotan, berdinen arteko harremanak zein harreman positiboan inguruan egin dute berba. Zera da, proiektu hauei esker, kasu askotan, ezezagunak ziren pertsonekin harremana izatera baita hauekin musikaz disfrutatzera eramán ditu. Atal honetan, aurrekoan bezala, azpikategoriak atera ditugu.

Entzutea

Ikasitakoaren inguruan komentatu egiten da, nola proiektuari esker, beste batzuk entzuten ikasi duten, bai musika egiten duten bitartean baita elkarrizketa batean iritzi desberdinak helarazten direnean.

He aprendido a escuchar, porque cada uno toca a su manera no es que suene muy bien. Entonces es importante escucharnos constantemente, para que suene bonito, todos al mismo tiempo y no unos por un lado y otro por otro (Uxue).

Pues escuchar a los demás, porque yo me llevo muy bien con todos, y tengo mucha paciencia la verdad (Mikel).

Errepertorioa handitzea

Aurretik esandakoaren harira, kasu batean, komentatu egiten da, bere taldekideei esker, estilo musikal berri bat interpretatzeko nahia piztu dioten, eta orain hau ikasten edo trebatzen dagoen. Honek, zerikusia dauka, taldean dauden harreman positiboekin eta horrek pertsonengan pizten dituen interesetan.

Estos me dijeron, Markel rapea, yo no he rapeado en mi vida yo no tenía ni idea. Y bueno pues en el trayecto de vuelta de Barcelona, me encantó, me puse a rapear, me pusieron una base... (Markel)

Talde lana eta berdinen arteko lankidetza

Era berean, taldean sortzen diren harreman positiboekin jarraituz, proiektua eta musikari esker, talde lanean aritzeko irizpide desberdinak ikasi dituzte. Horien artean, azpimarratu behar da, berdinen arteko lankidetza oso erabilgarria izan daitekeela, Markelen testigantzan agerian geratzen den bezala.

Para entender a las personas tocando junto a ellas es perfecto, es inmejorable, porque al final estás haciendo algo con ellos y puedes compartir algo, o, y supongo que entender a una persona se basa en estar con ella. Tocar con alguien te ayuda a conocerlo mejor (Markel).

Musikaren garrantzia

Jarraitzeko, aipatu beharra dago, kasu guztietan musikaren inguruan gehiago jakiteko baliagarria izan zaiela. Alde batetik, kasu askotan komentatzen zuten, haien egunerokotasunean musika entzuten zutela, baina ez ziotela hainbesteko garrantzirik ematen. Baina, proiektuan egoteak, honi interesa handiagoa jartzea ekarri du. Bestetik, proiektuan zehar egoteak, musikaren garrantzia haien bizitzetan aldatu egin da, hau da, musikak, haien etorkizun profesionalari begira garrantzia ez duela izango pentsatu arren, haien bizitza pertsonalean eragina izango du. Momentuan, proiektuan zehar egindako jarduera desberdinak, aurrez aurretik musikaren inguruan zuten iritzia guztiz aldatu dute. Askok esaten dute,

Antes yo lo que era música no sabía nada, y era lo que mi padre ponía en la radio. Pero si ahora conozco más gente, me pongo a buscar canciones, si hay alguna canción que me gusta busco la partitura, le pregunto a mi padre cuáles son las canciones que pone. Entonces yo creo que ahora sí que le doy más importancia a lo que escucho que antes (Markel).

Ahora tengo mas curiosidad de saber de donde son la canciones, quien las ha compuesto y antes no. Tengo más interés por la música en general (Uxue).

Ildo berean, elkarrizketa batean, komentatu egiten da, musikari batek jendartean betetzen duen lana. Hori dela eta, elkarrizketatuak izugarrizko balioa ematen dio musikari batek bizitzan zehar betetzen duen lanari. Zera da, esan ohi da, musikariek izugarrizko dirutza irabazten dutela, abesti bat konposatzeagatik edota kontzertuak egiteagatik. Baina, benetan ez da ikusten pertsona horrek hori lortzeko bizi izandakoak eta egondako denbora. Esan daiteke, gainontzeko pertsonok soilik produktu final bat ikusten dugula eta ez hauek duten prozesu osoa. Hau da, guk ikusten duguna, denbora luzez sortutako lana delako eta ez 5 minututan egindako zerbait.

Es mucho más complicado de lo que pensaba hacer música, es más complicado de lo que la gente piensa. Por ejemplo, cuando dicen este tío toca la guitarra y gana millones, y no este tío se lo curra y hace lo que le gusta bien, que es más tiempo necesario y esfuerzo de lo que parece (Markel).

Beren buruarenganako konfiantza

Honen ostean, aipatzekoa da, proiektuan zehar egindako emanaldi eta kontzertuen inguruan galdetzerakoan, denek aho batez esan dute, oso esperientzia aberasgarriak eta gustukoenak izan direla. Horrez gainera, honek lotura zuzena dauka, bakoitzaren konfiantza baita lotsa galtzearekin. Zera da, guztiak komentatu egiten dute, kontzertuak oso baliagarriak izan zaizkiela lotsa galtzeko eta beraz, konfiantza hartzeko.

Ahora tengo menos verguenza que antes (Maria).

Pero en lo de tener confianza de que toco bien sí, osea al principio tocaba mal, no tocaba, no solía ensayar en casa... me decían tienes que ensayar más pero les decía esque lo hago mal. Ahora por ejemplo ya toco mejor, y si me dicen algo que tengo que mejorar lo intento cambiar (Markel)

Autoestimua

Gauzak horrela, eta aurrekoarekin lotuta, aipatzekoa da, elkarrizketatu guztiei, parte hartzen duten proiektu musiko-sozialari esker, autoestimua zein bakoitzarenganako konfiantza areagotzera eraman ditu. Hau da, proiektuan sartu baino lehen, askok ez zuten haien burua kapaz ikusten instrumentu bat jotzeko, baina proiektuari esker honen iritzia aldatu egin da.

Mayor confianza en mi misma, y pensaba que era lo peor, que no sabia hacer nada, pero sí sé (Uxue).

Instrumentuak eta musika mintzaira

Proiektuan zehar ikastikoarekin bukatzeko, aipatu beharra dago, elkarrizketatu guztiak, proiektuan parte hartzeak, musikarekin zerikusia duten jakintza berriak eskuratzeko oso tresna baliagarria izan zaie. Gainera, komentatu egiten da, proiektu hauetan erabiltzen den ikasteko modua, hezkuntza formal batetik kanpo dagoela, eta horrek ikasteko nahia areagotzea eragiten du. Hau da, azken finean, proiektu hauetan, ez zaio garrantzia ematen atal teorikoari, baizik eta atal praktikoari. Hori dela eta, ikasleak, hasieratik instrumentu bat jotzeko aukera izateak, haien nahia areagotu egiten du.

Era mi sueño, siempre había querido aprender. Ahora toco el chelo, y también he aprendido a leer partituras, y tocamos leyendolas (Naia).

La primera no sabía que existía el contrabajo y ahora lo toco, tampoco sabía de la existencia el palacio de la música y ahora sí (Uxue).

4.4.3. Proiektuaren esanahia

Motibazioa

Hirugarren eta azken kategoria honetan, proiektuak, elkarrizketatuentzat duen esanahiaren inguruan arituko naiz. Lehendabizi aipatu beharra dago, elkarrizketatuen esanetan, proiektu hauetan parte hartzeak motibazioa sustatzen duela. Etorkizuna proiektuan parte hartzen duten bi ikasleek, komentatu egiten dute, proiektuan sartu zirela, betidanik musika ikasi nahi zutelako, baita instrumentu bat jotzeko nahia zutelako. Hori dela eta, proiektu hauetan eskaintzen diren baldintzen berri jakitean, haien kabuz proiektuan parte hartzea erabaki zuten. Beraz, argi dago, honek barne-motibazioarekin lotura zuzena duela, azken finean, bakoitzak nahi izan duelako parte hartzen duelako eta ez beste batzuen nahiak asetzeko.

Yo fui porque quería tocar un instrumento (Markel).

Desde pequeña siempre me ha gustado la música y he tenido la oportunidad de hacerlo (Uxue).

Lorpenak

Lorpena, helburu bat lortzeko lan egitearen emaitza da, oztopoak esfortzuz gaindituz eta zeregin bat osatzeko motibazioari eutsiz. Lorpenak ongizateari laguntzen dio, gizabanakoak beren bizitzetaz harro senti daitezkeelako (Seligman, 2011). Lorpena pertseberantzia, pasioa, kemena edo motibazioa bezalako kontzeptuekin ere lotzen da (Karlen et al., 2019). Bitxia bada ere, lorpenari buruzko erreferentzia bakarra izan da elkarrizketetan, baina, zalantzarik gabe, musika-tresna bat menderatzea, elkarrekin jotzeko koordinatzea eta kontzertu batean

publikoaren aurrean jotzea musika-jardueretan lorpenak duen garrantziaren adibide zuzenak dira, elkarriketarako batean erreferentziatzat jartzen den bezala.

Eeee, una expresion nueva, una forma nueva para comunicarme y para presumir (Uxue).

Musikaren balioa

Jarraitzeko, oso adierazgarria da, zer nolako iritzia duten musikaren inguruan. Argi dago, guztiak ez daramatzatela denbora berdina proiektuen barruan. Hori dela eta, bakoitzak pentsamendu desberdin bat dauka musikaren inguruan. Baina gehienak gauza berdina aipatu dute, orain proiektuan daudelarik, musika gehiago entzun eta honen inguruan interes handiago dutela. Beraz, esan genezake, proiektuan parte hartzea, musikari bestelako balioa emateko erabilgarria izan zaiela.

Escuchas mas musica, cosa que no hacia antes, y aprender musica que no sabia (Naia).

Familia

Oro har, proiektuak, parte hartzaileetan eragina izan arren, hauen familientzako esanahi handia dauka. Ikerketa honetan familiak elkarriketatu ez baziren ere, haien ahotsa haurren testigantzen bidez agertu dira. Hainbat alditan familien parte-hartzeari egin zitzaion erreferentzia, ekitaldi gehienetara nola joaten ziren eta haurrentzat nola garrantzitsua zen ikusiz; izan ere, askotan esan dute, senideek adierazi zutela pozik zeudela eta kontzertuez gozatu zutela.

Mira mi familia estan muy contentos, porque es bueno que tengamos Musiquem y que escuchemos musica. Y que ya no se lo esperaba que tocara un chelo que le gusta, y a ellos como les gusta mucho la musica, y han tenido una vida de musica, pues estan muy agradecidos (Naia).

Familiarentzat izan dezakeen esanahiarekin jarraituz, Uxueren kasuan argi ikusten da, bera oso gustura egoteaz gainera, bere gurasoak txikitan bete izan ez zuten desira bat, berarekin baita bere ahizparekin betetzen ari direla. Aipatutakoa argi adierazten da Uxueren testigantza honetan.

Mi familia esta muy feliz, piensa que es una oportunidad de mi vida y que de mayor voy a ser muy buena contrabajista, me animan mucho. Ademas, ellos de pequeños igual tambien querian pero no pudieron. Mi padre ahora, toca el instrumento de mi hermano en casa, porque el de pequeño no tenia y ahora esta teniendo la oportunidad (Uxue).

5. Ondorioak

Gradu amaierako lan honetan zeuden helburu nagusiak bete direla esan genezake, musika komunitatean lantzeak eta proiektu musiko-sozialen onurak aztertzeke elkarriketak burutu baitira, elkarriketatutak lanaren ahotsa eta protagonistak izanik. Elkarriketa hauei esker, ikasleak, proiektuak, gaitasun sozialak zein pertsonalak eskuratzeko eskaini dizkien aukeren inguruan aritu dira.

Jarraitzeko, ikasleak, musika komunitatean praktikatzeko den proiektu musiko-sozial desberdinetan bizitako esperientziak azaldu ostean, esan genezake, egiaztatu dugula, musika komunitarioak gizartean esku hartzen duela, eta bizikidetzaz erraztuko duten balioak sortzen dituela. Gainera, kasu askotan, ingurune sozialak eta kulturalak hobetzen laguntzen du, beren nortasunak sendotuz, talentuak eta sormena ikusaraziz (Quintero, 2015).

Era berean, proiektu musiko-sozial hauetan, elkarrekin interpretatzen den musika modu positiboan bizi da, eta elkarriketatutako pertsonen onura sozial eta pertsonal ugari aipatu dituzte, bizikidetzan eta pertsonen ulermenean trebatzeko eskaintzen dituzten aukerez gainera. Cabedok (2014) aipatzen duen bezala, aipatutako aukerak, adiskidetasunaren, aniztasunaren, inklusioaren eta talde-lanaren bidez gauzatzen dira.

Oro har, onura pertsonalei dagokienez, ikasleak berretsi dute, proiektu hauetan parte hartzeak aukera ematen diela diziplina eta autoestimua handitzeko, beren buruarekin ondo sentitzeko eta modu artistikoan adierazteko. Kokotsakik eta Hallamek (2007) pertsonen elkarrekintza sustatzen dituzten musika-jarduerekin lotzen dituzte trebetasun horiek.

Beraz, proiektu musiko-sozialei dagokionez, aipatu beharra dago, musika hezkuntzarekin harremanetan jartzeko baliabide ezinhobea dela. Gainera, musika hezkuntza guztion eskura egotea ekar dezake, ez soilik entzuteaz, bazik eta jotzeaz ere. Era berean, instrumentu bat jotzeak onura pertsonalak ekartzeaz gainera, oso aberasgarria da mugak zabaldu nahi dituen edonorentzat. Halaber, familiak daukan paper garrantzitsua (Mcpherson, 2009) argi geratu da. Esan ahal dugu, musikaren bizipena gelako lanetatik haratago doala.

Aurretik esandako guztia aintzat hartuta, argi geratu da, musikak izugarritzeko eragina duela pertsonengan. Azken finean, musika hezkuntza unibertsala da, musikaren bidez gure

emozioak, sentimenduak eta sentsazioak azalarazteko aukera eskaintzen baitigu. Horrez gainera, musika existitzen diren arte handienetako bat dela kontuan hartuta, honetaz gozatu behar da, eta hau izango beharko litzateke musika-hezkuntzaren helburu nagusia.

6. Etika profesionala eta datuen babesa

Gral hau egiterakoan etika profesionalak eskatzen dituen prozedurak jarraitu dira momentu oro, baita datuen babeserako legeak zehazten dituenak ere. Ekintzaren subjektu izandakoen giza eskubideak, Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalean enuntziatutako eskubideen arabera bermatu dira, hauen interesak hoberitziz eta bakoitzaren autonomia eta askatasuna errespetatuz. Proiektu honetan zehar parte hartu duten pertsonen familiek euren seme-alabak elkarriketatutak izatea baimendu dute, hauek adin txikikoak baitira eta haien gurasoen esku gerazten baita erabakia.

Lana burututako leku desberdinetan proiektuaren berri jakin izan du momentu oro. Erabilitako datu guztiak, egondako proiektu musiko-sozialen partaide zein zuzendariak, lan hau aurrera eramateko baino ez dira erabiliak izango. Lana egiterako momentuan jaso eta erabilitako informazio guztia modu arduratsuan erabili da. Horrez gainera, lanean zehar erabili diren izenak ez dira benetakoak izan, guztiz fikziozkoak izan dira. Modu honetan, elkarriketatuen datuen babesa guztiz kontrolpean egon da.

7. Erreferentzia bibliografikoak

- Álvarez, M. D. C. (2014). Evolución de los métodos pedagógicos para la enseñanza de música a lo largo de la historia. *Espacio y Tiempo: Revista de Ciencias Humanas*, (28), 147-160.
- Alhojailan, M. I. (2012). Thematic analysis: A critical review of its process and evaluation. *West east journal of social sciences*, 1(1), 39-47.
- Arriaga, C., eta Madariaga, J. M. (2004). Condicionantes contextuales de la motivación para el aprendizaje de la música. *Revista de psicodidáctica*, (17), 0.
- Bernabe, M. D. M. (2015). Organización intercultural en el aula de Música de Secundaria. *Revista electrónica interuniversitaria de formación del profesorado*, 18(3), 13-24. <https://doi.org/10.6018/reifop.18.3.182971>
- Blood, A. J. eta Zatorre, R. J. (2001). Intensely pleasurable responses to music correlate with activity in brain regions implicated in reward and emotion. *Proceedings of the national academy of sciences*, 98(20), 11818-11823. <https://www.pnas.org/doi/abs/10.1073/pnas.191355898>
- Brader, A. (2011) *Songs of Resilience. Meaningful Music Making For Life*. ~~UK~~: Cambridge Scholars Publishing.
- Cabedo, A. eta Arriaga, C. (2016). ¿Música para aprender, música para integrar? Arte y educación en valores en el currículo escolar. *Revista de Educação e Humanidades*, 9, 145-160.
- Cabedo, A. eta Díaz, M. (2016). Educación musical y acción comunitaria: una visión de conjunto. *Eufonía Didáctica de la Música*, (66), 4-6.
- Cabedo, A. eta Díaz, M. (2016). Music education for the improvement of coexistence in and beyond the classroom: A study based on the consultation of experts. *Teachers and Teaching*, 22(3), 368-386. <https://doi.org/10.1080/13540602.2015.1058593>
- Cabedo, A. (2014). La música como proyecto socioeducativo. *In Didáctica de la música en primaria*, 101-122.
- Calderón, L. (2017). Los distintos modelos de enseñanza de la música hoy en el Estado español. *Música oral del Sur: revista internacional*, (14), 227-252.
- Cohen, M. L., Silber, L. H., Sangiorgio, A., eta Iadeluca, V. (2012). At-risk youth: Music-making as a means to promote positive relationships. *The Oxford handbook of music education*, 2, 185-202.
- Conejo, P. A. (2012). El valor formativo de la música para la educación en valores. *Revista de Educacao e humanidades*, (2), 263-278.
- Consejo Europeo de la Música, EMC. (2012). *Bonn Declaration*. <https://doi.org/10.1017/S0265051720000182>

- De la Torre Cruz, J., eta Arriaga C. (2022). La visión socieducativa de la música en el proyecto Etorkizuna Musikatan. *Ikastorratza, e-Revista de didáctica*, (28), 7. https://www.ehu.eus/ikastorratza/28_alea/7.pdf
- Fernández-Carrión, M. (2011). Proyectos musicales inclusivos. *Tendencias pedagógicas*, (17), 74-82.
- Fernández, A. eta Jorquera, M.C. (2017). El sentido de la educación musical en una educación concebida como motor de la economía del conocimiento: una propuesta de marco filosófico. *Revista Electrónica Complutense de Investigación en Educación Musical*, (14), 95-107. <https://doi.org/10.5209/RECIEM.54834>
- Giraldez, A., Mas, A. C., eta Arriaga, C. (2022). A veces lloro, pero son lágrimas de alegría: percepciones de bienestar psicológico a partir la práctica musical compartida. *Encuentros. Revista de Ciencias Humanas, Teoría Social y Pensamiento Crítico*, (15), 250-266. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5980081>
- González-Martín, C., eta Valls, A. (2018). Los proyectos de trabajo en el área de música: una metodología de enseñanza-aprendizaje para afrontar los retos de la sociedad del siglo XXI. *Revista Electrónica Complutense de Investigación en Educación Musical*, 15, 39-60. <https://doi.org/10.5209/RECIEM.56849>
- Gustems, J. eta Calderón, D. (2016). Proyectos musicales, ciudadanía y desarrollo humano: una mirada desde la psicología positiva. *Cuadernos de música, artes visuales y artes escénicas*, 11(2).
- Hallam, S., Creech, A., Varvarigou, M., eta McQueen, H. (2012). Perceived benefits of active engagement with making music in community settings. *International Journal of Community Music*, 5(2), 155-174. https://doi.org/10.1386/ijcm.5.2.155_1
- Hemsey de Gainza, V. (2004). La educación musical en el siglo XX. *Revista musical chilena*, 58(201), 74-81. <http://dx.doi.org/10.4067/S0716-27902004020100004>
- Higgins, L. (2012). *Community music: In theory and in practice*. Oxford University Press.
- Higgins, L. (2013). Música comunitaria: Facilitadores, Participantes y Amistad. *Revista Internacional de Educación Musical*, 1, 53-59.
- Karlen, Y., Suter, F., Hirt, C., eta Merki, K. M. (2019). The role of implicit theories in students' grit, achievement goals, intrinsic and extrinsic motivation, and achievement in the context of a long-term challenging task. *Learning and Individual Differences*, 74, 101757. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2019.101757>
- Kokotsaki, D. eta Hallam, S. (2007). Higher education music students' perceptions of the benefits of participative music making. *Music Education Research*, 9(1), 93-109. <https://doi.org/10.1080/14613800601127577>
- McPherson, G. E. (2009). The role of parents in children's musical development. *Psychology of Music*, 37(1), 91-110. <https://doi.org/10.1177/0305735607086049>

- Pérez, S. eta Leganñes, E. N. (2012). La Música como herramienta interdisciplinar: un análisis cuantitativo en el aula de Lengua Extranjera de Primaria. *Revista de Investigación en Educación*, 10(1), 127-143.
- Pintrich, P. R., Schunk, D. H., eta Luque, M. L. (2006). *Motivación en contextos educativos: teoría, investigación y aplicaciones*. Madrid: Pearson Educación.
- Quintero, G. M. (2015). *La Música Comunitaria como una forma de intervención del tejido social que contribuye a la paz: un estudio de caso en el Departamento del Cauca*. Universidad de EAFIT, Facultad de Humanidades, Medellín.
- Seligman, M. E. (2011). Flourish: A new understanding of happiness and well-being-and how to achieve them. *Boston: Nicholas Brealey*.
- Sumozas, R. (2021). Situación actual de la educación artística en España. *Revista Multidisciplinar*, 3(1), 17-31. <https://revistamultidisciplinar.com/V3N1/2158.pdf>
- Touriñán, J. M. eta Longueira, S. (2010). La música como ámbito de educación. Educación «por» la música y educación «para» la música. *Teoría de la educación. Revista universitaria*, 22(2), 151-181. https://gredos.usal.es/bitstream/handle/10366/121601/La_musica_como_ambito_de_educacion_Educa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Touriñán, J. M. eta Longueira, S. (2009). Formación de criterio a favor de la música como ámbito de educación. *Bordón. Revista de pedagogía*, 61(1), 43-60.
- Welch, G. F. (2005). We are musical. *International Journal of Music Education*, 23(2), 117-120. <https://doi.org/10.1177/0255761405052404>
- Winne, P. H eta Marx, R. (1989). A metacognitive view of individual differences in self-regulated learning. *Learning and individual differences*, 8(4), 327-353. [https://doi.org/10.1016/S1041-6080\(96\)90022-9](https://doi.org/10.1016/S1041-6080(96)90022-9)
- 1/1990 Lege Organikoa, urriaren 3koa, Hezkuntza Sistemaren Antolamendu Orokorrena. (BOE, 238 zk., 1990-10-04, 28927-28942 or.). <https://www.boe.es/boe/dias/1990/10/04/pdfs/A28927-28942.pdf>
- 2/2006 Lege Organikoa, maiatzaren 3koa, Hezkuntzakoa. (BOE, 106 zk., 2006-05-04, 1-107 or.). <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>
- 3/2020 Lege Organikoa, abenduaren 29koa, 2/2006 Lege Organikoa aldatzen duena, maiatzaren 3koa, Hezkuntzakoa. (BOE, 340 zk., 2020-12-30, 1-83 or.). <https://www.boe.es/buscar/pdf/2020/BOE-A-2020-17264-consolidado.pdf>
- 8/1985 Lege Organikoa, uztailaren 3koa, Hezkuntzarako Eskubidea Arautzea. (BOE, 159 zk., 1985-07-04, 1-21 or.). <https://www.boe.es/buscar/pdf/1985/BOE-A-1985-12978-consolidado.pdf>
- 8/2013 Lege Organikoa, abenduaren 9koa, hezkuntzaren kalitatea hobetzeko. (BOE, 295 zk., 2013-12-10, 1-62 or.). <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>